



Prameň, ktorý mám k dispozícii, vyšiel pod názvom Sväté písmo Starého i Nového zákona (Rím 1995) a má 2 624 husto vysádzaných strán na žltkastom papieri, ktorý je tenký vzhľadom na hrúbku knihy. A predsa má tento zväzok chrbát široký takmer osem centimetrov. Takéto knihy sa čítajú celý život. Takéto knihy sa nečítajú ako romány. A predsa to chcem skúsiť. Prečítať Bibliu od A po Z. Od prvej strany po poslednú. Kontinuálne. Dúfam, že tak zachytím niečo, čo sa pri fragmentárnom čítaní vytráca.

### Bez vysvetliviek

Na začiatku chcem zdôrazniť, že pre mňa je Biblia svätou Knihou, v ktorej Boh rozpráva Boha prostredníctvom ľudí. Hoci sám je Slovom, definitívnym a nekonečne presným, spoľahol sa na nepresnú krásu ľudského vyjadrovania. Čítať túto Knihu aj ako veľkolepé literárne dielo, ak chcete, arciromán, metaepos, aký nemá v ľudskom čase obdobu, sa mi preto nevidí opovážlivé či rúhavé. Hoci moje vydanie Biblie je plné cenných vysvetliviek, rozhodol som sa zaobísť sa bez nich a spoľahnúť sa na silu Príbehu, ktorý sa predo mnou odvíja. Svätopisci, ktorí napísali Písmo sväté, užívajú obrazný jazyk plný slovných hieroglyfov a ornamentiky, jazyk nasýtený symbolmi a šiframi. Intelektuálna rovina splýva s emocionálnou, metafyzické prestupuje fyzické a fyzikálne. Prvé, čo som pri tomto kontinuálnom čítaní dokázal pomenovať, bol pocit celistvosti, zavŕšenosti, komplexnosti a komplementarity. Slovná látka utkaná zo státisícov detailov, ktorých švy sa dajú priam fyzicky nahmatať, je neporušená a súdržná. Písalo ju niekoľko autorov vzdialených od seba geograficky i časovo, a predsa z nej vanie jeden Duch. Ešte aj zdanlivo si odporujúce výroky do seba zapadajú a navzájom sa dopĺňajú.

### Dielo siedmich dní

Už o prvých vetách knihy Genézis by sa dala napísať rozsiahla rozprava: „Na počiatku stvoril Boh nebo a zem. Zem však bola pustá a prázdna, tma bola nad priepasťou a duch Boží sa vznášal nad vodami.“ Boh vystupuje zo svojej večnej bezčasovosti a „stvoruje“ (neviem to povedať inak, veď stvoriť nie je tvoriť ani vytvárať) nielen vesmír, svet vyjadrený dvojicou nebo a zem, ale aj čas, keďže sa to odohralo na počiatku. Tým stvoril rozprávanie, a teda aj literatúru,

ktorá je produktom času. Nebo a zem vyjadruje nielen dualitu, na ktorú sa nám odteraz bude rozpadáť i do ktorej sa bude scelovať naša existencia, ale zároveň je obrazom dokonalosti. Spojka „však“ naznačuje, akoby Stvoriteľ našiel vo svojom dokonalom diele niečo, čo ho nenapĺňalo uspokojením. Pustota, prázdnota, tma, priepasti... A tak sa podujíma na dielo, ktoré mu zabralo sedem dní. Všimnime si, ako stvoruje svet: zakaždým je to aktom povedania. Bud' svetlo! Bud' obloha! Boh nepracuje, nekonštruje, nekoná. Všetko sa udieva slovom. Boh stvoril tento svet rozprávaním. Bol prvým Autorom, Spisovateľom, Rozprávačom. V tomto stvoriteľskom akte uskutočňuje ešte niečo, čo si neskôr výraznejšie všimneme pri Adamovi. Dáva mená. „A Boh nazval súš zemou a zhromaždište vôd nazval morom.“ Pravda, ešte prv musel nazvať niečo bezmenné súšou a niečo tekuté zhromaždiskom vôd. Hovorím stále obrazným jazykom o niečom, čo sa vlastne slovami ani vyjadriť nedá. Aj autor týchto strohých, a predsa takých veľkolepých kusov textu, stál pred takmer nevysloviteľnou úlohou: obrazným spôsobom nedokonale ľudskej reči naznačiť absolútne stvoriteľského dielo Božieho tvorcu.

### Mužena

Stvorenie človeka, hoci je vykreslené iba v niekoľkých riadkoch, je rovnako dramatické, veľkolepé, slávnostné a uchvacujúce: „Vtedy Pán, Boh, utvoril z hliny zeme človeka a vdýchol do jeho nozdier dych života. Tak sa stal človek živou bytosťou.“ Kým Eva ešte nemala svoje meno, Adam o nej hovorí ako o mužene. Slovenčina je v tomto geniálna, pretože slovo muž sa končí rovnakou hláskou, akou sa začína slovo žena. Mužena, teda skvostný novotvar, ktorý sa potom už nikdy a nikde v slovenskej spisbe neopakuje, je žena vytvorená z muža, kráčajúca k oddeleniu od neho, ale hľadajúca svoju komplementárnosť v zväzku s ním: „Toto je teraz kosť z mojich kostí / a mäso z môjho mäsa; / preto sa bude volať mužena, / lebo je vzatá z muža. / Preto muž opustí svojho otca / i svoju matku / a prilipne k svojej manželke / a budú jedným telom.“

Adam sa v tomto hymnuse na lásku (ešte o nej nevie, iba ju tuší) stáva prvým ľudským vizionárom. Nemohol vedieť, že on sám bude otcom ľudského potomstva, nepoznal v Eve matku svojich budúcich potomstiev. Pozná iba jediného Otca, toho božského, ktorý mu dal život, a preto slová o opustení otca mužom možno pokladať aj za smutné predvídanie toho, čo sa stane po prvotnom hriechu. Lenže vo vydaní, ktoré mám ja, Adam hovorí v úvodzovkách iba do polovice tohto hymnusu. Druhá polovica, hoci je v dikcii veľbásne, je už bez úvodzoviek. Kto to teda hovorí? Boh? Rozprávač?

### Príbuzní na začiatku

Veľkolepá je aj pasáž o ľudskom pokračovaní Adamovho rodu. Ivan Laučík nazval jednu svoju svietivú knižku básní krásnym názvom: Sme príbuzní na začiatku. Táto metafora môže odkazovať k našim otcom a praotcom, ktorí boli synmi a prasynmi iných otcov a praotcov – až by sme sa dostali k synom Adama a Evy: Setovi, Enosovi, Kainanovi, Malaleelovi, Jaredovi... Adamova smrť sa líči fascinujúco, jednou vetou: „A všetkých dní Adamovho života bolo deväťstotridsať rokov a potom zomrel.“ Starostlivý, priam kronikársky výpočet rokov, ktorých sa dožili prví ľudia, pôsobí veľmi vieryhodne: „Po Noemovom narodení žil Lamech ešte päťstodeväťdesiatpäť rokov a narodili sa mu synovia a dcéry. Všetkých Lamechových dní bolo sedemstosedemdesiatsedem rokov a potom zomrel.“ Ale je v tom aj mohutná básnická obrazotvornosť, ktorou rozprávač narába s časom a časmi, ktoré sú pre nás i od nás nepredstaviteľne ďaleko, a predsa na dosah. Sme predsa príbuzní na začiatku.

### Rozídenie ľudstva

Moje čítanie pokračuje, už sa nedá zastaviť ani interpretáciou prečítaného, pretože všetko je také fascinujúce, že každé vysvetľovanie by bolo spomaľovaním rýchlosti čítania. Pod prúdením zrodení a smrtí, neposlušnosti i nasledovania Boha cítiť vanutie večnosti, ktorá otáča stránky tejto Knihy. Všetko je nekončiace sa, a predsa konečné, všetko je nespočítateľné, a predsa zrátané do posledného zrnka piesku, do posledného písmenka... Pod slovami cítiť jediný Text, napísaný Božou rukou, čítaný i zasypávaný našimi zrakmi. „Vtedy bol na celej zemi jeden jazyk a rovnaké slová.“ Boh pre neposlušnosť a pýchu Adamových prasynov vystupuje zo svojej roly Kreátora a Konštruktéra a hovorí: „Hľa, sú jedným národom, všetci majú jeden jazyk; toto je začiatok ich činov a veru neodstúpia od ničoho z toho, čo si zaumienili urobiť. Poďme, zostúpme a pomôžeme tam ich jazyk, aby nik nerozumel reči druhého.“ Je v tom vyjadrený veľký Boží hnev, ale spomedzi rozhorčených slov presvitá akási úcta Boha k ľuďom, rešpektovanie ich slobodnej vôle a cit pre ich vážnosť a dôstojnosť. Je to láskavý zápas, ktorý začína Boh s ľuďmi, nie preto, aby ich porazil či zlomil. Boh vychádza do tohto zápasenia s láskou, ktorá bude zaiste aj na konci čias ako jeho najvyššia spravodlivosť.

Ale to sa ocitáme obrazne na konci, v Zjavení apoštola Jána, v takej populárnej Apokalypse, najkrajšom a najsilnejšom texte, aký kedy vytvorila ľudská obrazotvornosť a vizionárstvo. Pri tomto mojom čítaní Biblie som sa pristihol, že ma takmer nezaujímajú, kto je ich autorom. Dokonca nepociťujem potrebu čítať texty, ktoré sa do Biblie nedostali a ktoré sa tak stali vítaným artiklom na trhu so senzáciami.

Cítim, že táto Kniha bola napísaná aj pre mňa. Beriem ju osobne, a tak som si hádam mohol dovoliť aj osobné interpretácie. Teším sa na čítanie, ktoré určite nebude trvať týždne ani mesiace. Možno o tom ešte niekedy podám správu a možno ju uložíme k mlčaniu tých, ktorí boli Bibliou uchvátení už predo mnou.

**Daniel Hevier**

Zdroj: [tyzden.sk](http://tyzden.sk)